

PERIODIEKE WATERWILDTELLINGEN (II)

Door J. A. Eygenraam.

(Mededeling van het Instituut voor toegepast biologisch onderzoek in de natuur (Itbon), Kemperbergerweg 11, Arnhem)

DE EENDENKOOIEN

Hoewel de 144 eendenkooien die in 1955 werden geregistreerd op zichzelf een aanzienlijk aantal zijn, vormen ze slechts een restant van wat er in vorige eeuwen in ons land is geweest. Het juiste getal zal wel niet kunnen worden bepaald, maar indien we bedenken, dat er in Friesland meer dan 200 lagen en er alleen al in het polderdistrict Lek en Linge tientallen relicten zijn aan te wijzen dan is het niet te gewaagd te veronderstellen, dat 90% verdwenen is. De vraag naar de oorzaken houdt me dikwijls bezig, maar het antwoord is niet categorisch te geven. Maar zelfs dit restant riep in binnen- en buitenland kritiek op en daarom werden de eendenkooien in het waterwild-onderzoek betrokken. De uitkomsten waren in staat veel kritiek het zwijgen op te leggen.

Zo bleek bijv. dat de eendenkooien niet bijdragen tot een vermindering van de eendenstand zoals algemeen werd aangenomen, maar in tegendeel kon worden vastgesteld dat ze voor de populatie van de *wilde eend* eerder bevorderlijk zijn.

Dit wordt in de eerste plaats bewerkt door het bieden van broedgelegenheid. Per eendenkooi worden gemiddels zo'n 200 broedkorven geplaatst, terwijl er bovendien vrije nesten worden gevonden op de grond en in knotwilgen. Het nestverlies is door de veilige broedkorven heel gering — 5% tegen 35% van de vrije nesten — en daardoor zwerven er jaarlijks vanuit de eendenkooien tienduizenden eenden met hun kuikens de polders in.

Weliswaar bereikt slechts een klein gedeelte van de pullen het vliegstadium, maar dat betekent nog altijd een aantal, dat groter is dan de vangst.

Verder heeft iedere eendenkooi een „stal” van *wilde eenden*. Hieronder wordt verstaan de vaste bevolking: eenden die in de kooi hun domicilie hebben. Hun aantal loopt in het vangstseizoen op tot gemiddeld 1500 per kooi. Ze zijn daar veilig voor allerlei gevaren, die hen daarbuiten bedreigen en merkwaardigerwijze ook tegen de gevaren van de kooi zelf. Het ringonderzoek wees n.l. uit, dat de stal voornamelijk bestaat uit oudere ervaren eenden, die voor de instandhouding van de soort uiteraard zeer waardevol zijn. Deze eenden laten zich niet vangen, omdat ze zich eenvoudig niet in de pijpen wagen. Ze profiteren dus alleen maar van de bescherming die de kooien hebben te bieden, dank zij het recht van afpaling.

Voorts is duidelijk geworden, dat de eendenkooien voor 80 à 90% *wilde eenden* vangen, voor het voortbestaan van welke soort tegenwoordig niemand meer bevreesd is.

Bovendien bracht het onderzoek aan het licht, dat de kooien selectief eerste jaarsvogels vangen, dus jonge onervaren eenden, die meer kans

lopen te verongelukken dan exemplaren, die een of enkele jaren ouder zijn.

Voor de onderzoeker zijn eendekooien bijzonder aantrekkelijke inrichtingen omdat ze hem in staat stellen grote aantallen zwemeenden van velerlei soort te ringen en gegevens te verzamelen over de leeftijdssamenstelling, de geslachtsverhouding, het gewicht en de rui-toestand.

Naast het tellen van het waterwild is deze onderzoekmethode dus zeer belangrijk om inzicht te verkrijgen in het wel en wee van onze eendenstand.
